

2. Безус А.М., Чуйок М.Г. Стратегія підвищення інноваційної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/45.pdf

3. Грабчук І., Бугайчук В., Аляб'єва В. Стратегія інноваційного розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-84> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1861/1793>

4. Грідін О.В. Загальні тенденції та характерні аспекти digital-трансформації сфери HR-менеджменту. *Електронне наукове фахове видання «Східна Європа: економіка, бізнес та управління»*. 2023. № 3 (40). С. 10-18. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.40-2> URL: http://easterneurope-ebm.in.ua/journal/40_2023/4.pdf

5. Грідін О.В. Ключові проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери економіки та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 2. С. 11-20. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-2-2> URL: http://apie.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/apie_2019_r02_a02.pdf

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Залевський Ю.О., аспірант,

Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна

Минів Р.М., кандидат економічних наук, доцент,

Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна

Одним із чинників економічного та інноваційного розвитку країни є ефективна інвестиційна діяльність, яка сприяє забезпеченню високих темпів економічного зростання та підвищенню добробуту суспільства. Його ефективність впливає на перспективи функціонування країни в цілому та є рушійною силою економічного розвитку та виходу з кризи. Агропромисловий комплекс у цілому та його основна складова – аграрне виробництво – є галузями, що формують економічну систему будь-якої країни, формуючи продовольчу, а отже, національну безпеку та незалежність країни. Тому питання стану та динаміки інвестиційних процесів розвитку аграрних підприємств є особливо актуальними.

Наявність на сьогодні достатньої кількості різних форм власності та господарювання в аграрному секторі ускладнює механізм фінансового інвестування підприємств відповідного профілю. Це також впливає на інвестиційні процеси в агросекторі. Тому на різних етапах інтеграції визначаються критерії вибору перспективних напрямів фінансового забезпечення виробничих, переробних і сервісних підрозділів. На сьогодні зростання інвестицій є однією з головних умов задоволення попиту на високі технології, що визначається необхідністю інтенсивного розвитку аграрних підприємств.

Інвестиції в цей сектор здатні вирішити такі ключові завдання економічного розвитку країни: підтримання та сприяння загальному економічному зростанню; підтримання екологічної безпеки; довгострокове зниження рівня бідності.

Стимулом для розвитку нових інноваційних технологій можуть стати стабільні інвестиції в аграрне виробництво, оскільки аграрний сектор тісно переплетений з хімічним, енергетичним та іншими секторами національної економіки. Інвестиції в аграрні підприємства також захищені від деяких важливих інвестиційних ризиків, таких як коливання цін на кінцеву аграрну продукцію, коливання попиту тощо.

Основними чинниками, що негативно впливають на інвестиційний клімат та визначають високу ризикованість інвестування в українське аграрне виробництво є: тривалість і непослідовність ринкових реформ; економічна та військово-політична нестабільність; недосконала фінансово-кредитна й податкова система; низький рівень розвитку. Водночас в Україні є кілька факторів, які приваблюють інвесторів — це великий ринок, низька вартість робочої сили, вигідне географічне розташування та сприятливі кліматичні умови. На сьогоднішній день для аграрних підприємств нашої країни важливо підвищити їх конкурентоспроможність і тим самим збільшити обсяги інвестицій.

Війна внесла суттєві корективи як у розвиток сільського господарства, так і в здійснення інвестиційної діяльності аграрних підприємств. Зменшення обсягів інвестування пов'язане передусім із скороченням виробничого потенціалу на окупованих та прифронтових територіях. Окрім того, аграрні підприємства інших регіонів унаслідок воєнних дій зазнали певних виробничих та економічних труднощів, які знизили їхні інвестиційні можливості. У майбутньому потреби аграрних підприємств України в інвестиційних ресурсах суттєво зростуть. Аграрні підприємства потребуватимуть додаткових коштів для відновлення зруйнованих унаслідок бойових дій майнових комплексів, поновлення розграбованого машинно-тракторного парку, відновлення транспортної логістики та зберігальних потужностей [3, с. 83].

На основі проведеного аналізу визначено основні фінансово-економічні проблеми залучення інвестицій в аграрні підприємства, вирішення яких потребує: удосконалення інвестиційної політики держави шляхом посилення ролі інвестиційної підтримки сільськогосподарських товаровиробників та вдосконалення механізмів її реалізації; покращення умов для залучення іноземних інвестицій в агропромислове виробництво та розвиток села; удосконалення механізмів державної інвестиційної підтримки аграрних підприємств шляхом недопущення необґрунтованого виділення та нецільового використання коштів, збільшення обсягів фінансування інвестицій у розвиток бюджетних організацій сільської місцевості до рівня їх потреб; створення механізму підтримки інвестицій в особисті селянські господарства; створення умов для пріоритетного розвитку тваринництва за рахунок коштів державного бюджету, кредитів та капіталу інвесторів; забезпечення стабілізації та посилення ролі кредитного механізму у створенні джерел фінансування інвестицій у сільське господарство; усунення перешкод для іноземних інвесторів у сільському господарстві з дотриманням національних інтересів; надання депресивним сільським територіям статусу території першочергового розвитку, що за законом надає перевагу інвесторам; підвищення рівня захисту прав інвесторів та власників землі та нерухомого майна; здійснення заходів щодо забезпечення фінансування розвитку матеріально-технічної бази науково-дослідних установ агропромислового комплексу в обсязі не менше 6% вартості їх основних засобів.

Відомо, що стабільна фінансова безпека аграрних підприємств безпосередньо пов'язана з їх інвестиційною привабливістю.

Для порівняльного оцінювання привабливості проєктів аграрних підприємств доцільно визначати окремі показники ефективності: прибуток у розрахунку на 1 грн капіталовкладень (відносний прибуток) - величина, обернена до терміну окупності, що характеризує віддачу в розрахунку на 1 грн вкладених коштів. Цей показник враховує роль власних коштів або коштів інших інвесторів на повторній основі при будівництві (реконструкції) підприємства; імовірність збуту всієї виробленої продукції – установлює доцільність будівництва або реконструкції об'єкта в цілому (якщо ймовірність збуту продукції буде невисока, то вкладення коштів в будівництво є недоцільним); час введення об'єкта в дію – визначає термін, після якого почнеться віддача від вкладених у проєкт коштів. Чим коротший цей термін, тим швидше почнуть повертатися вкладені кошти, підвищиться платоспроможність

підприємства; імовірність повного використання проектних потужностей – показує доцільність використання інвестованих коштів: якщо ймовірність повного використання потужностей підприємства мала, наприклад через недостатнє постачання сировини або труднощі зі збутом продукції, то капіталовкладення в незавантажені потужності не будуть давати ефекту; кількість новостворених робочих місць – характеризує соціальну значущість проекту (можливість створення додаткових робочих місць буде сприяти вирішенню проблеми зайнятості населення). Більш коректним буде розрахунок цього критерію у відносному вираженні, наприклад у вигляді відношення кількості створених робочих місць до загальної чисельності працюючих на підприємстві [2, с. 219].

Для підвищення інвестиційної привабливості необхідно збільшити прибутковість інвестицій, при цьому ризики не повинні перевищувати допустимих меж. Відомо, що інвестиційні ризики визначаються невизначеністю та ймовірними результатами, а в інвестиційній діяльності важливу роль відіграє порівняння типів прямих і портфельних інвестицій щодо ліквідності, ризику та критеріїв ефективності.

Лідерами серед капіталовкладень в аграрному секторі України є традиційне зернове, олійне, птахівництво та скотарство. Але є й інші не менш перспективні сфери, в які інвестори починають активно розвивати.

1. Вирощування нішевих культур з експортною спрямованістю. Це включає в себе вирощування ягід, горіхів і бобових, їстівних трав і спецій, органічне тваринництво і бджільництво, аквакультуру і рибництво. Вони мають високу рентабельність (в середньому 50-100 %) і окупаються протягом 3-5 років. Найбільша додана вартість – 15-30 % плюса до рентабельності – створюється при глибокій переробці сільськогосподарської продукції.

2. Високотехнологічні agtech проекти. Оскільки промисловість швидко розвивається, споживання обмежених ресурсів зростає, а клімат змінюється, сільськогосподарська галузь гостро потребує інновацій. Тому на ринку є попит на компанії, які вдосконалюють біотехнології, розробляють програмне забезпечення та впроваджують Інтернет речей, виробляють роботизоване та механізоване обладнання, вдосконалюють логістику, досліджують нові сільськогосподарські системи (наприклад, вирощування мікроорганізмів) або канали розподілу (наприклад, агробізнес), як напр. як ринок.

3. Зелена енергетика. Ця тенденція в аграрному бізнесі стрімко розвивається останніми роками. Компанії інвестують у сонячну та вітрову енергетику, будують біогазові установки, виробляють біопаливо у вигляді брикетів і пелет. Така продукція досить ліквідна і її вартість постійно зростає, на відміну від аналогічної продукції в рослинництві та тваринництві, де спостерігаються сезонні коливання цін [1].

Література:

1. Інвестиції в агробізнес. Три перспективні напрямки для капіталовкладень. URL: <https://biz.nv.ua/markets/investicii-v-ukraine-vygodno-li-investirovat-v-agrobiznes-sovety-eksperta-50198963.html> (дата звернення: 05.02.2025).

2. Минів Р.М. Особливості аналізу та оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств. URL: https://lvet.edu.ua/images/step/2024/10/18/11/Myniv_Roman.pdf (дата звернення: 05.02.2025).

3. Райтер Н., Мацьків Г. Аналіз інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Аграрна економіка*. 2024. Т. 17, № 2. С. 73-84.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА СТАНДАРТИ ЯКОСТІ: МОДЕРНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Лисенко С.М., PhD здобувач,

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-3720-5285>

Маковоз О.С., доктор економічних наук, професор,

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8728-1500>

Цифрова трансформація виступає каталізатором змін традиційних підходів до управління бізнес-процесами на сучасному підприємстві. У сучасному глобалізованому світі компанії стикаються з викликами необхідності швидких змін на ринку, необхідністю підвищення ефективності та адаптації до нових реалій. Управління бізнес-процесами є ключовим елементом зазначених змін, оскільки забезпечує координацію операційної діяльності, оптимізацію ресурсів